

Vergaderjaar 2015–2016

27 858

Gewasbeschermingsbeleid

Nr. 367

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2016

Op 13 januari jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over het rapport van het Centrum voor Milieuwetenschappen van de Universiteit Leiden (CML) over meetgegevens van imidacloprid in het oppervlaktewater (Kamerstuk 27 858, nr. 344). Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) meende dat er op dat moment geen aanleiding was om in te grijpen op de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof imidacloprid.

Ik heb uw Kamer in voornoemde brief toegezegd het CML te zullen vragen een vervolganalyse uit te voeren van de monitoringsgegevens tot maart 2016, en de NVWA te zullen vragen een nalevingsrapportage op te stellen, inclusief de bevindingen van de handhaving. Deze rapportages heb ik ontvangen en vervolgens voorgelegd aan het Ctgb, met het verzoek op basis van deze gegevens een nieuwe analyse te maken van het effect van de aangescherpte toelatingsvoorwaarden.

Hierbij bied ik u het resultaat van deze analyse aan en het daarop gebaseerde voorgenomen besluit van het Ctgb tot het nemen van een tijdelijke maatregel (bijlage 1a t/m 1e¹). Hierin is ook het rapport van Alterra Wageningen UR meegenomen dat in opdracht van Bayer is uitgevoerd, getiteld «Analyse meetresultaten in oppervlaktewater – imidacloprid».

CML-rapport

Het rapport van het CML (bijlage 2) bevat de meetgegevens tot en met februari 2016 van imidacloprid in het oppervlaktewater van de regio's Oostland en Westland².

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

- In beide regio's is er in 2015 een beperkte daling van de gemiddelde concentraties en van de 75-percentielen³ in vergelijking met 2013 en 2014. In de regio Westland daalt het 90-percentiel beperkt, maar in Oostland sterk.
- In beide regio's zijn de gemiddelde concentraties in januari en februari 2016 lager dan in dezelfde periode in 2015, maar op ongeveer hetzelfde niveau als dezelfde periode in 2013 en 2014.
- De concentraties zijn getoetst aan de milieunormen. Dit betekent dat voor het toelatingscriterium (TC) en voor de jaargemiddelde milieukwaliteitsnorm (JG-MKN) het percentage normoverschrijdende meetpunten in 2015 uitkomt tussen de 90 en 100%. Voor de maximaal aanvaardbare concentratie milieukwaliteitsnorm (MAC-MKN) ligt dit rond de 50%.
- In beide regio's is het percentage metingen met waarden hoger dan de TC en JG-MKN niet of beperkt gedaald in januari en februari 2016 in vergelijking met dezelfde periode in de voorgaande jaren. De MAC-MKN lijkt in 2016 echter wel te dalen.
- Er is in het maandelijks verloop geen duidelijke trendbreuk te zien in relatie tot de momenten dat de verschillende voorschriften voor de glastuinbouw van kracht werden.

NVWA-rapport

Het rapport van de NVWA (bijlage 3) bevat de resultaten van de controles op glastuinbouwbedrijven naar het voldoen aan de voorschriften op de etiketten van gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof imidacloprid⁴. De overtredingen hadden niet alleen betrekking op het ongezuiverd lozen, maar ook met het vaker toepassen of met een hogere dosering toepassen van imidacloprid dan is voorgeschreven.

- Er zijn 30 bedrijven gecontroleerd op het ongezuiverd lozen van afvalwater op het oppervlaktewater. Er zijn op twee bedrijven overtredingen vastgesteld (één voor ongezuiverd lozen).
- Er zijn 30 bedrijven gecontroleerd op verklaring van gebruik in het kader van gecontroleerde distributie en ongezuiverd lozen van afvalwater op het oppervlaktewater. Er zijn hierbij op vier bedrijven overtredingen vastgesteld (twee voor ongezuiverd lozen). Op één bedrijf is het onderzoek nog niet afgerond.
- Er zijn 7 bedrijven gecontroleerd op verklaring van gebruik in het kader van gecontroleerde distributie en ongezuiverd lozen van afvalwater op het oppervlaktewater en het riool. Er zijn hierbij op vier bedrijven overtredingen vastgesteld (één voor ongezuiverd lozen).
- Op geen enkel bedrijf werd de vereiste waterzuiveringsvoorziening aangetroffen.

Het wijzigen van de voorschriften op de etiketten van imidacloprid heeft geleid tot het dalen van de verkoop.

Bevindingen Ctgb

Het Ctgb heeft de drie hierboven genoemde rapportages geanalyseerd (bijlage 1c, toelichting op het besluit). Deze analyse heeft geleid tot de volgende conclusies:

- de toelatingsnorm voor middelen op basis van imidacloprid wordt nog steeds substantieel overschreden;

³ De 75- en 90-percentielen zijn de waarden, waaronder respectievelijk 75% en 90% van alle metingen zich bevinden.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

- de verplichting tot waterzuivering voorafgaande aan lozing op oppervlaktewater of riool heeft niet het beoogde effect: er wordt niet of nauwelijks gezuiverd, terwijl er wel wordt geloosd;
- het systeem van gecontroleerde distributie is nog onvoldoende robuust.

Het Ctgb heeft daarom besloten een tijdelijke maatregel in te voeren voor de duur van vijf jaar. Deze tijdelijke maatregel houdt een verbod in op het gebruik van middelen op basis van de werkzame stof imidacloprid voor toepassing in de bedekte teelten, als er geen gecertificeerde zuiveringsinstallatie aanwezig is. Aan deze maatregel is een meldplicht verbonden. Bij de melding overhandigt de gebruiker een certificaat van een daartoe gecertificeerde en geaccrediteerde organisatie dat aantoonst dat gebruik volgens het etiket kan plaatsvinden. De gebruiker moet actief aantonen dat hij over de vereiste gecertificeerde zuiveringstechniek beschikt. Zonder deze melding is het kopen, op voorraad hebben en het gebruik van imidacloprid verboden. Ook de verkoop wordt aan strengere eisen gebonden, voortbordurend op het systeem van gecontroleerde distributie, zoals uitgevoerd door de stichting Certificatie Distributie in Gewasbeschermingsmiddelen. Over vijf jaar zal de oorspronkelijke toelating herleven, tenzij het Ctgb besluit de tijdelijke maatregel te continueren of besluit tot wijziging of intrekking van de toepassing voor de bedekte teelt.

Met deze maatregel wordt allereerst beoogd de belasting van het oppervlaktewater met imidacloprid definitief terug te dringen. Daarnaast wordt verwacht dat door een omkering van een bewijslast, de gebruiker moet immers actief aantonen dat hij over de vereiste gecertificeerde zuiveringstechniek beschikt, de handhaving eenduidiger en eenvoudiger wordt.

Het Ctgb baseert zich op artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009. Met het bekendmaken van dit voorgenomen besluit genomen is een zienswijzeprocedure gestart. Dit betekent dat belanghebbenden gedurende zes weken de gelegenheid krijgen hun standpunt en/of nieuwe informatie naar voren te brengen. Daarna zal het Ctgb de reacties verwerken en een definitief besluit nemen.

Reactie

Ik betreur het dat de genomen maatregelen volgens de geanalyseerde gegevens onvoldoende effect blijken te hebben gehad en dat de normoverschrijdingen van imidacloprid in het oppervlaktewater in de glastuinbouwgebieden niet substantieel zijn afgenomen. Hierdoor blijft het risico voor het (aquatische) milieu groot. Ingrijpen is dan ook noodzakelijk.

Ik begrijp en respecteer dan ook de (voorgenomen) tijdelijke maatregel van het Ctgb om verder in te grijpen in de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van imidacloprid. Met het tijdelijke verbod op bezit en toepassing zonder gecertificeerde zuiveringsinstallatie heeft het Ctgb een maatregel getroffen die afdoende kan bijdragen aan terugdringing van normoverschrijdingen.

Ik heb – zoals ik uw Kamer heb toegezegd – het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden in verband met het niet toestaan van het gebruik van middelen op basis van imidacloprid in specifieke gebieden opgesteld. Dit ontwerpbesluit is voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. De inhoud van het advies wordt, conform artikel 26, tweede lid, onder d, van de Wet op de Raad van State, openbaar bij het verschijnen van het nader rapport.

Daarnaast wordt de notificatieprocedure gevolgd in het kader van Richtlijn 98/34/EG. In het verlengde hiervan is een ministeriële regeling nodig, waarin de specifieke gebieden worden aangewezen. Vanwege de (voorgenomen) tijdelijke maatregel waartoe het Ctgb heeft besloten, zal ik het besluit en de ministeriële regeling op dit moment niet in werking laten treden. Ik zal het effect van de tijdelijke maatregel monitoren via de jaarlijkse actualisering van de bestrijdingsmiddelenatlas.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
M.H.P. van Dam